

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Performance-Based Budgeting of Schools under The Chachoengsao Office of The Basic Education Commission

สิรินดา เกตุรักษ์¹, อำนวย ทองโปร่ง²

Sirinrada Ketrak¹, Amnuay Thongprong²

Corresponding Author E-mail: Sirinrada.yayee@gmail.com

Received: 2023-03-26; Revised: 2023-05-11; Accepted: 2023-05-30

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประสิทธิภาพการทำงานและวิทยฐานะ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา จำนวน 274 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี, และมอร์แกน โดยแบ่งกลุ่มตามขนาดสถานศึกษา และวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากนั้นเทียบสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท จำนวน 40 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และด้านการบริหารสินทรัพย์ ตามลำดับ ด้านที่มีลำดับต่ำคือ ด้านรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการวางแผนงบประมาณและด้านการคำนวณต้นทุน 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณ พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพทำงานต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและด้านการบริหารสินทรัพย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอื่น ๆ ไม่ต่างกัน และผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวม ด้านการคำนวณต้นทุนและด้านการบริหารสินทรัพย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอื่น ๆ ไม่ต่างกัน

คำสำคัญ: งบประมาณ, งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ M. Ed. student Education Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² รองศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

² Associate Professor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Advisor

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study were to study Performance Based Budgeting of Schools and 2) to compare Performance Based Budgeting of Schools, classified by school sizes, work experiences, and academic standing. The samples of this research consisted of 274 Budget Administrators who are administrators, deputy directors and heads of budgeting Budget Administrators. The samples were categorized by using Krejcie, & Morgan sampling and selected by stratified random sampling, simple random sampling, and compare proportions. The instrument was a five-point rating scale questionnaire (Likert scale) including 40 items which IOC between 0.80-1.00 and a level of reliability at 0.98 The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Scheffe's multiple comparison method. The findings were as follows:

1) Regarding the opinions of budget management executives on Performance Based Budgeting, it was found that the overall aspect and the areas of Financial Management/Fund Control, Procurement Management, and Asset Management were at a high level. The areas with lower rankings were Financial and Performance Reporting, Budgeting Planning, and Output Specification and Costing. 2) The results of comparing Performance Based Budgeting management according to the opinions of budget management executives revealed that there were no significant differences in overall opinions regarding the size of the educational institution except in the areas of Financial Management/Fund Control, which showed statistically significant differences at the .05 level. There were significant differences in opinions among budget management executives with different work experiences in terms of overall opinions and Asset Management at the .05 level, while there were no differences in other areas. Similarly, there were significant differences in opinions among budget management executives with different academic standing in terms of overall opinions, Costing and Asset Management at the .05 level, while there were no differences in other areas.

Keywords: Budgeting, Performance Based Budgeting

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 62 ระบุในวรรคแรกว่า “รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพ และมั่นคงอย่างยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และจัดระบบภาษี ให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม” วินัยทางการคลังเป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่การกำกับดูแล และบริหารด้านการคลังที่ดีที่ส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพ และความยั่งยืนทางการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้ประเทศมีการพัฒนาและเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายทางการเงินการคลังหรือใช้เครื่องมือทางการเงินการคลังภายใต้กรอบวินัยทางการเงินการคลังโดยอาศัยกลไกทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการผลักดันการดำเนินการในการสร้างกฎเกณฑ์และวินัยทางการเงินการคลังว่าจะอยู่ในรูปของกรอบหรือกฎเกณฑ์เชิงปริมาณ คือ การกำหนดตัวชี้วัดหรือเป้าหมายที่เป็นตัวเลขที่ชัดเจน ทั้งนี้ ประเทศไทยมีการกำหนดวินัยทางการเงินการคลังทั้งในรูปของกรอบ และแนวทางปฏิบัติ โดยมีทั้งส่วนที่ตราไว้ในกฎหมายวิธีการงบประมาณ เงินคงคลัง และการบริหารหนี้สาธารณะ และส่วนที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตามนโยบายทางการเงินการคลัง ซึ่งก็ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ได้จัดทำแนวทางในการรักษาวินัยการเงินการคลังของประเทศอย่างชัดเจน เพื่อครอบคลุมนวัตกรรมทางการเงินการคลังใหม่ ๆ และสามารถวิเคราะห์ภาพรวมสถานการณ์การคลังของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับวินัยการเงินการคลังของรัฐ ทำให้ผู้ศึกษาทราบว่า รัฐมีหน้าที่ในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจอยู่ 4 ประการหลัก ได้แก่ การจัดสรร การใช้ทรัพยากร การกระจายรายได้ และความมั่นคงของสังคม การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เครื่องมือทางการเงินหรือ การใช้นโยบายทาง

การเงิน และเครื่องมือทางการคลังหรือการใช้นโยบายทางการคลัง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในทางเศรษฐกิจหรือเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยในการดำเนินนโยบายทางการคลังหรือการใช้เครื่องมือทางการคลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของรัฐบาล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ภายใต้กรอบวินัยทางการคลัง เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้ประเทศไทยมีการพัฒนา และเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขาดวินัยทางการคลังมีสาเหตุมาจากการที่รัฐใช้ดุลยพินิจในการกำหนด และดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินงบประมาณแผ่นดินโดยปราศจากความรอบคอบ การรักษาวินัยทางการคลังจึงเป็นหลักการที่สำคัญที่นำไปสู่การกำกับดูแล และบริหารด้านการคลังที่ดี โดยวินัยทางการคลังอาจอยู่ในรูปของ และจากกรอบหรือกฎเกณฑ์เชิงปริมาณ กล่าวคือมีการกำหนดตัวชี้วัด และเป้าหมายที่เป็นตัวเลขที่ชัดเจน การศึกษาหลักกฎหมายของต่างประเทศ พบว่า วินัยการเงินการคลังตามกฎหมายต่างประเทศในหลาย ๆ ประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพที่เน้นให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดสาระสำคัญของ แผนพัฒนาการศึกษาไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติราชการของทุกองค์กรหลัก และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2563)

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้นมี 317 โรงเรียน โดยโรงเรียน ขนาดเล็กมีจำนวน 143 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวน 159 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวน 7 โรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง โดยการกระจายอำนาจ การบริหารมาที่สถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันย่อมมีบุคลากรที่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านจำนวนทาง ด้านประสบการณ์รวมถึงวิทยฐานะ หัวหน้างานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กหรือขนาดกลางบางแห่งยังไม่มีวิทยฐานะ หรือประสบการณ์ในการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1. 2564); (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 2. 2564); (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. 2564) ในการบริหารงานงบประมาณของ สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลภายใต้งบประมาณที่จำกัด โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินงานตามเงื่อนไขการจัดการทางการเงิน ซึ่งเรียกว่า มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน (Performance – Based Budgeting: PBB) ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต 3) ด้าน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) ด้านการบริหารสินทรัพย์ 6) ด้านรายงาน ทางการเงินและผลการดำเนินงาน 7) ด้านการตรวจสอบภายใน (Tolley, S. & Guthrie, J. 2007) อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมี การนำระบบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้ในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนมากกว่า 10 ปี แต่ สถานบันการศึกษายังคงประสบปัญหาในการบริหารงบประมาณ อาทิ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ อันเนื่องมาจากรูปแบบ การจัดสรรงบประมาณภาครัฐที่ใช้หลักการจัดสรรงบประมาณตามขนาดของโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้า หรือในบางปีงบประมาณทางสถาบันการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลไม่ได้รับเงินงบประมาณบุคลากรขาดความรู้ความชำนาญใน การบริหารงานด้านการเงิน ทำให้การบริหารเงินไม่มีประสิทธิภาพ และเจ้าหน้าที่การเงินไม่มีความชำนาญในการจัดทำระบบ บัญชีรายรับ-รายจ่าย รวมไปถึงระบบการ จัดซื้อจัดจ้างที่ไม่มีประสิทธิภาพ (ชูบริ ม่วงกุ่ม. 2558) ซึ่งสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประสบปัญหาที่กล่าวไปข้างต้น ส่งผลให้การบริหารงานอื่น ๆ เกิด ความบกพร่อง โดยงานบริหารงบประมาณของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษาประสบการณ์การทำงานด้านงบประมาณ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. 2564)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัด ฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานงบประมาณของ สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในงานงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงานเพื่อนำมาปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณ โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงานและวิทยฐานะ

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาประสิทธิภาพในการทำงาน และวิทยฐานะแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบของงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีนักวิชาการและเอกสารซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง สามารถสรุปได้ดังนี้

Gulick, L., & Urwick, J. (1973) ได้ให้ความหมายงบประมาณ คือ การจัดทำแผนงบประมาณ ใช้จ่ายเงินการบัญชี และควบคุมดูแลค่าใช้จ่าย ตรวจสอบบัญชีอย่างรอบคอบ

Sherwood, Frank P. (1954) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง แผนที่แสดงออกมาในรูปตัวเงินโดยใช้ระยะเวลาหนึ่ง รวมถึงการประมาณราคา บริหารกิจกรรมต่าง ๆ โดยโครงการ ค่าใช้จ่ายตลอดจนถึงระยะเวลารวมถึงทรัพยากรในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนที่วางไว้ประกอบด้วยภาระกระทำ 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1) การจัดเตรียม 2) การอนุมัติ 3) การบริหาร

จารุวรรณ มาเต็ม (2561) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงิน โดยโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรมหรือโครงการ และค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสนับสนุน

ดริณภพ เย็นวัฒนา (2562) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้สถานศึกษา สำหรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา และจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน โดยอาศัยการวางแผนทางการเงิน การจัดการ และใช้จ่ายเงินงบประมาณให้ถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า งบประมาณ หมายถึง แผนประมาณการรายรับ-รายจ่าย ล่วงหน้าตามโครงการที่รองรับเพื่อกะประมาณการบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

ความสำคัญของการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพราะงบประมาณถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักของการขับเคลื่อนองค์กรที่ช่วยให้ได้รับแรงสนับสนุนต่าง ๆ ในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ จัดสรรบุคลากร และหากองค์กรใดที่มีการบริหารจัดการงบประมาณที่ดีก็จะส่งผลให้องค์กรนั้นเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานงบประมาณคือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงหัวหน้างานงบประมาณ ซึ่งสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันย่อมมีบุคลากรที่ดำเนินงานด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและวิทยฐานะต่างกัน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานงบประมาณ ดังต่อไปนี้

ชนิษฐา ยศเมฆ (2560) กล่าวว่า งบประมาณ มีความสำคัญคือเป็นเครื่องมือในการวางแผนให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติตามแผนพัฒนาหน่วยงาน เป็นเครื่องมือที่จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบหาปฏิบัติงาน เนื่องจากงบประมาณเป็นทั้งหมัดของแผนงาน และงานที่จะดำเนินการ

เขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์ (2560) กล่าวว่า งบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยรัฐบาลนำงบประมาณมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารประเทศในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ การศึกษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้พัฒนา

นิกร ชุนพุ่ม (2561) กล่าวว่า งานงบประมาณเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยวางแผน ควบคุม ประสานงานโดยมีจุดมุ่งหมายคือทำให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐาน และร่วมพัฒนาสถานศึกษา

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารงานงบประมาณ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารองค์กร และเป็นเครื่องมือที่พัฒนาองค์กรในด้านต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การกำหนดนโยบาย การวางแผนเรื่องงบประมาณที่ดีย่อมนำพาทิศสู่ความสำเร็จ

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน หมายถึง ระบบงบประมาณที่มีความสำคัญจากการที่ผู้บริหาร และคณะครู กำหนดทิศทาง เป้าหมายขององค์กร ตามแผนงานหรือแผนกลยุทธ์ มีการวัด และติดตามผลสำเร็จอยู่เสมอ เพื่อให้อยู่ในมาตรฐานขององค์กรเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงองค์กรทั้งในด้านทรัพยากร การเงิน พัสดุ และสินทรัพย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จขององค์กรโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ดังต่อไปนี้

1) การวางแผนงบประมาณ หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารออกนโยบาย กระบวนการดำเนินงาน งบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดสรรและระดมทรัพยากร มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดผลลัพธ์ และเป้าประสงค์อย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงสร้างมารองรับ โดยการวิเคราะห์ SWOT จากปีที่ผ่านมา

2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต หมายถึง การกระทำเพื่อให้ทราบความคุ้มค่าในการจัดสรรงบประมาณ ฝ่ายบริหาร บริหารกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ภายในองค์กร และกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณต้นทุนผลผลิตอย่างชัดเจน โดยใช้ งบประมาณให้คุ้มค่ามากที่สุด และก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพขององค์กร

3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง หมายถึง การจัดหาพัสดุ หรือจ้าง ตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดโดยมีการกำหนด มาตรฐานในการจัดซื้อ จัดจ้าง โดยจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระเบียบ และการวางแผนในการจัดซื้อจัดจ้างล่วงหน้า คำนึงถึงความเหมาะสม และระยะเวลา ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญ โดยยึดหลักความคุ้มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรวจสอบได้

4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ คือ เป็นการจัดระบบการบริหารทางการเงินของสถานศึกษา มีขั้นตอนการทำงานชัดเจน แยกหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้าง ด้านการเงิน การคลัง ผู้ตรวจสอบ โดยการกำหนด ขอบข่ายความรับผิดชอบบริหารในวงเงินตามแผนงานหรือโครงการ จัดทำเอกสารหรือหลักฐานสำหรับการเบิกจ่าย มีการทำ บันทึกรายงาน และจัดทำรายงานเพื่อความโปร่งใส ถูกต้อง ตรวจสอบได้ และสะดวกในการหาข้อมูล

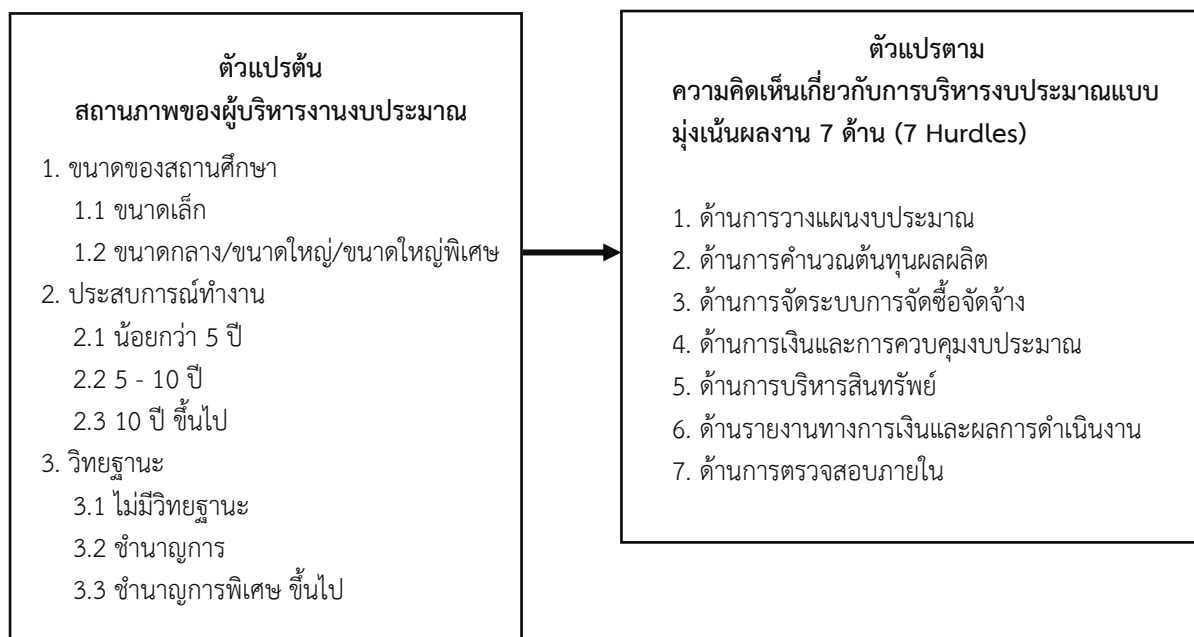
5) การบริหารสินทรัพย์ คือ กระบวนการที่สำคัญ โดยมีการวางแผนการไว้ล่วงหน้าในการจัดหาสินทรัพย์ กำหนด ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ซึ่งมีการลงทะเบียนหรือบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ ทำการดูแลการใช้งาน การป้องกันอย่างต่อเนื่อง จัดเก็บ อย่างปลอดภัย และถูกวิธีโดยการจัดหา และใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์อย่างคุ้มค่า

6) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน หมายถึง ข้อมูลย้อนกลับในการตรวจสอบความถูกต้องใน การดำเนินงานการเงิน มีการรายงานทางการเงินระบุตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบเพื่อแสดงฐานะทางการเงิน ซึ่งข้อมูลผลผลิตใช้วัด ข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยของ ผลผลิตตามแผนงาน โดยการเผยแพร่ และรายงานการเงินด้วยความโปร่งใส และถูกต้อง

7) การตรวจสอบภายใน หมายถึง การให้หลักประกันอย่างเที่ยงธรรม และการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระ มีกระบวนการตรวจสอบภายในอย่างมีแบบแผน จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยได้รับการสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่ายด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพ ของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็น ระบบและเป็นระเบียบ มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานงบประมาณ จำนวน 317 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 951 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 274 คน โดยการใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างเครจซี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 607-610) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นเทียบสัดส่วนของกลุ่มประชากรของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการดำเนินการในการกำหนดกระบวนการสำรวจเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ลักษณะเป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้บริหารงานงบประมาณในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และวิทยฐานะ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 7 องค์ประกอบ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) ด้านการบริหารสินทรัพย์ 6) ด้านรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 7) ด้านการตรวจสอบภายใน โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงานวิชาการ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสังเคราะห์ แบ่งเป็น 7 องค์ประกอบ ศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิด นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้

2. แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานงบประมาณที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตฉะเชิงเทรา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทาง Google form ระหว่างวันที่ 25 มกราคม 2566 - 3 กุมภาพันธ์ 2566

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 274 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.32

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และถูกต้องนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จำแนกประสบการณ์ทำงานและวิทยฐานะ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) หากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะนำทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's method)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สูงสุด 2 อันดับแรก และอันดับสุดท้ายของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน 7 ด้าน คือ

1.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดการวางแผนงบประมาณอย่างครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.52$,

S.D.= 0.50) และผู้บริหารร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์และตัวชี้วัด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D.= 0.51) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT ในการวางแผนงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.= 0.60)

1.2 ด้านการคำนวณต้นทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35, S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้กับกลุ่มงานอื่น ๆ ตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.49, S.D.= 0.61) รองลงมาคือ สถานศึกษากำหนดแผนงานตามการประมาณการรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ ($\bar{X}$ = 4.40, S.D.= 0.63) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ การจำแนกต้นทุนรวมออกเป็นต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อมในแต่ละกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.19, S.D.= 0.59)

1.3 ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.= 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ การจัดทำแผนงานการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.= 0.56) รองลงมาคือ ครูมีส่วนร่วมในการจัดหาพัสดุภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.52, S.D.= 0.52) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการจัดซื้อจัดจ้าง เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X}$ = 4.40, S.D.= 0.55)

1.4 ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการแยกหน้าที่ด้านการบัญชี การคลังการตรวจสอบอย่างเหมาะสมง่ายต่อการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.59, S.D.= 0.50) รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายเงินรวมถึงการเก็บรักษาเงินครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}$ = 4.52, S.D.= 0.53) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาจัดระบบการรับ-จ่ายเงินสด การชำระหนี้การจ่ายเงินเดือน และค่าตอบแทน ($\bar{X}$ = 4.40, S.D.= 0.54)

1.5 ด้านการบริหารสินทรัพย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D.= 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารสินทรัพย์ ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.= 0.50) รองลงมาคือ สถานศึกษาลงทะเบียนข้อมูลสินทรัพย์ครอบคลุมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.= 0.55) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อทดแทนสินทรัพย์เดิม ($\bar{X}$ = 4.31, S.D.= 0.52)

1.6 ด้านรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.= 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ การระบุตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ใช้วัดผลผลิต และผลลัพธ์ของแต่ละงานชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.= 0.49) รองลงมาคือ มีการระบุตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ใช้วัดผลผลิตผลลัพธ์ของแต่ละงานชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.52, S.D.= 0.50) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ การจัดทำระบบฐานข้อมูลทางการเงินที่สัมพันธ์กับข้อมูลผลผลิตใช้วัดข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตตามแผนงาน ($\bar{X}$ = 4.28, S.D.= 0.55)

1.7 ด้านการตรวจสอบภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D.= 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ การได้รับการตอบรับ และสนับสนุนด้วยดีจากฝ่ายบริหาร ($\bar{X}$ = 4.53, S.D.= 0.52) รองลงมาคือ สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.51) และข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือ การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติและมาตรการการตรวจสอบภายใน ($\bar{X}$ = 4.34, S.D.= 0.56)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันยกเว้น ด้านการเงิน และการควบคุมงบประมาณ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่า ภาพรวมและด้านการบริหารสินทรัพย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe's โดยพบว่า ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านการบริหารสินทรัพย์ สูงกว่าผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน พบว่า ภาพรวม และด้านการคำนวณต้นทุน ด้านการบริหารสินทรัพย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe's โดยพบว่า ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านการคำนวณต้นทุน สูงกว่า ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการ และ ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านการบริหารสินทรัพย์ สูงกว่า ผู้บริหารงานงบประมาณที่ไม่มีวิทยฐานะ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเงิน และการควบคุมงบประมาณ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารสินทรัพย์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้มีการวางแผนทางการเงิน มีการศึกษานโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ และข้อมูลทางด้านการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาส่งถึงสถานศึกษาอย่างรวดเร็วมีการกระจายอำนาจจากสำนักงานต้นสังกัดไปสู่สถานศึกษา มีการกำกับติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดจากเขตพื้นที่การศึกษาในการระดมทรัพยากรเพื่อมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการบริหารสถานศึกษา 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานและฝ่ายบริหารทั่วไป โดยการขับเคลื่อนสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณ มาเป็นตัววางแผนแต่ละกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้ให้หลักการ และแนวคิดในการบริหาร งบประมาณไว้ว่า ยึดหลักความเท่าเทียม และความเสมอภาคทางโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณ ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน ทั้ง 7 ด้าน เพื่อรองรับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้น ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปในลักษณะของวงเงินรวมแก่สถานศึกษา และมุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงาน และทรัพยากรที่ใช้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา ยศเมฆ (2560) ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายด้าน พบว่า มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึง และให้ความสำคัญต่อการวางแผนงบประมาณ โดยผู้บริหารร่วมกับครูในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และตัวชี้วัดเชื่อมโยงข้อมูลผลการปฏิบัติงานกับการใช้จ่ายเงินจากปีที่ผ่านมา เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยที่ผู้บริหารมองเห็นถึงความสามารถจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ด้วยความสมเหตุสมผล คำนึงค่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นไปตามที่ Augusstus, B. Turnbull (1970) กล่าวว่า งบประมาณเป็นแผนการขององค์การที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับ 1) การเงินโดยเฉพาะ 2) เป็นการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการใช้จ่ายเงิน 3) การบอกให้ทราบว่าจะวางแผนใช้จ่ายเป็นเงินจำนวนเท่าใด 4) การกำหนดเวลาจะใช้จ่ายเงินเมื่อไร 5) การบอกให้ทราบว่าจะใช้จ่ายเงินเพื่ออะไร 6) การอ้างอิงถึงองค์การซึ่งเป็นเจ้าของงบประมานนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพร นาคสุวรรณ (2564) ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ครูมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินที่สอดคล้องกับแผนงบประมาณโครงการหรือกิจกรรมของต้นสังกัด และงบที่ได้รับอย่างเหมาะสม

1.2 ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงฝ่ายบริหารงบประมาณในสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้กับกลุ่มงานอื่น ๆ ตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณ ต้นทุนผลผลิต สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการหรือกิจกรรม เห็นถึงความสมเหตุสมผลของการจัดโครงการ และการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด โดยจำแนกต้นทุนรวมออกเป็น ต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อมในแต่ละกิจกรรม เพื่อนำไปกำหนดแผนงานตามการประมาณ

การรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเป็นไปตามที่ สำนักงานงบประมาณ (2555) กล่าวว่า ในอนาคตการคำนวณต้นทุนผลผลิตจะมีการเปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตระหว่างหน่วยงาน เพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน และนำมากำหนดต้นทุนเป้าหมายที่รัฐจะซื้อบริการจากหน่วยงาน โดยต้นทุนดังกล่าวอาจต่ำกว่าต้นทุนที่หน่วยงานใช้ดำเนินการในปัจจุบัน โดยหากหลักการนี้ทำให้หน่วยงานมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานภายใน และกระบวนการผลิตต้องมีการลดต้นทุนตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ เงินเนื้อดี (2560) ศึกษาเรื่อง สภาพ และปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนมีการควบคุม และติดตามผลตรวจสอบตัวเลขในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ มีการใช้ข้อมูลด้านต้นทุนผลผลิตในการตัดสินใจ การดำเนินโครงการใหม่ ๆ กำหนดไว้ชัดเจนทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และต้นทุน การจัดให้มีระบบฐานข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน การคำนวณ ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต เป็นการคำนวณทั้งทางตรง และทางอ้อม

1.3 ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนได้มีการจัดทำแผนงานการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเหมาะสม โดยผู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะเป็นครูหรือเจ้าหน้าที่พัสดุโดยตรง ซึ่งผู้บริหารให้ความสำคัญกับระบบการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ดำเนินการสอดคล้อง และเป็นแนวทางเดียวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และบริการภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเกิดประโยชน์สูงสุดในหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานของการให้บริการบุคลากรในการจัดซื้อจัดจ้าง และดำเนินการเป็นขั้นตอนรัดกุม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ (2560) กล่าวว่า การจัดซื้อจัดจ้าง คือ การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุ โดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สอดคล้องกับ นิติยา ชื่นศิริ (2561) ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและด้านพัสดุ มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า มีระดับความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดซื้อจัดจ้างมีหลายวิธี วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป วิธีคัดเลือก วิธีเฉพาะเจาะจง มีขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างชัดเจน ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

1.4 ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารให้ความสำคัญในการบริหารด้านการเงินภายในวงเงินของแผน/โครงการ โดยมีการสนับสนุนให้ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินหรือผู้ที่อยู่ในฝ่ายงานงบประมาณ ได้เข้ารับการอบรมด้านการเงินเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องในการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา มีการแยกหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการจัดทำเอกสารแสดงถึงหลักฐานการเบิกจ่าย รวมทั้งการเก็บรักษาเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน ง่ายต่อการค้นหาเป็นไปตามที่ กองบัญชาการกองทัพไทย (2563) กล่าวว่า การควบคุมงบประมาณ หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และการก่อหนี้ผูกพัน ให้เป็นไปตามแผนงาน งาน/โครงการ หมวดรายจ่าย และรายการตามบัญชีจัดสรรงบประมาณให้อยู่ภายในกรอบวงเงินที่ได้รับอนุมัติเงินประจำงวด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัญญา จันทร์ชื่น (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการลงบันทึกรายการทางบัญชีที่ชัดเจน มีหลักฐานหรือเอกสารที่จำเป็นเพื่อใช้สำหรับอนุมัติการลงรายการทางบัญชีที่เหมาะสม

1.5 ด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในด้านการบริหารสินทรัพย์ และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง มีการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบเพื่อตรวจสอบสินทรัพย์ในสถานศึกษาได้อย่างสะดวก มีการลงทะเบียนข้อมูลสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอเป็นไปตามที่ กรมบัญชีกลาง (2560) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้นั้น นอกจากจะต้องอาศัยบุคลากร ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานแล้วยังจะต้องมีพัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ในการดำเนินงาน ดังนั้น การบริหารสินทรัพย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งของการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชา มาตหนองแขง (2562) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่า ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ด้านการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุโดยตรง รองลงมาควรจัดหาพัสดุตามความต้องการของ เป็นไปตามระเบียบพัสดุ และการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบด้านพัสดุบ่อยเนื่องจากการโยกย้ายทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน

1.6 ด้านรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทำการรายงานผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ เพื่อระบุตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานที่ใช้วัดผลผลิตผลลัพธ์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มีระบบการรายงานทางการเงินที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ มีการรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน เพื่อยืนยันผลสำเร็จของแผนงาน/โครงการ โดยสถานศึกษามีความสม่ำเสมอของรายงานการเงินเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สิทธิวงศ์ (2560) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการตรวจสอบภายใน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านการตรวจสอบภายใน ซึ่งสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ซึ่งได้รับการตอบรับและการสนับสนุนที่ดีจากฝ่ายบริหาร มีการวางแผนดำเนินงานโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา ซึ่งทำการจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติ และมาตรการการตรวจสอบภายใน คณะกรรมการตรวจสอบมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงาน โดยมีมาตรการการตรวจสอบภายในที่โปร่งใสตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ กรมบัญชีกลางด้านการตรวจสอบภายใน (2551) กล่าวว่า การตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญของฝ่ายบริหารในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของการดำเนินงาน และระบบการควบคุมภายในขององค์กร ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้งานตรวจสอบภายในประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสามารถนำผลผลิตของงานตรวจสอบภายในไปใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และความสำเร็จแก่องค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณาลี สุริหาร (2563) ศึกษาเรื่อง สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในของโรงเรียนใช้หลักการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันกับคณะกรรมการมีความโปร่งใส มีหลักฐาน ตรวจสอบได้ มีการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานดี รวมถึงดำเนินการตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ระบบบริหารคุณภาพ PDCA ในการกำกับติดตามอย่างชัดเจน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ประสิทธิภาพทำงาน และวิทยฐานะ สามารถอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผู้บริหารงานงบประมาณที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการเงิน และการควบคุมงบประมาณ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารงานงบประมาณที่ขนาดกลาง/ขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเงิน และการควบคุมงบประมาณสูงกว่า ผู้บริหารงานงบประมาณปฏิบัติงานในขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจาก ในการบริหารงานด้านงบประมาณในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ทำให้กระบวนการทำงานมีความแตกต่างกัน ครูที่ปฏิบัติงานด้านการเงินในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความชำนาญกว่าครูปฏิบัติงานด้านการเงินในสถานศึกษาขนาดเล็กเพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีผู้ที่เชี่ยวชาญในการทำงาน และมีประสบการณ์ในการทำงานสูง เพื่อให้บริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ โดยที่สถานศึกษาขนาดเล็กมีการย้ายสับเปลี่ยนบ่อยครั้ง และครูที่ปฏิบัติงานด้านการเงินเป็นครูที่บรรจุใหม่ อาจจะยังไม่มีความชำนาญที่มากพอในด้านการเงิน และการควบคุม สอดคล้องกับแนวคิด Dinham (2005) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจนั้น เป็นการเพิ่มความเป็นอิสระของสถานศึกษาในการควบคุมงบประมาณ และการปลดปล่อย จากกฎระเบียบที่เป็นข้อจำกัดทั้งหลาย และเป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจให้แก่ครู และบุคคลอื่น ๆ ให้มากขึ้น และความมีพันธะผูกพันที่จะให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตสุภา ลิขิตรุ่งโรจน์ (2564) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ ณัฐพร นาคสุวรรณ (2564) ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่าความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวม และด้านการบริหารสินทรัพย์ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น ด้านการบริหารสินทรัพย์สูงกว่าผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานสินทรัพย์เป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์น้อยอาจยังไม่เข้าใจระบบการทำงานที่ค่อนข้างเยอะ และซับซ้อน ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการบริหารสินทรัพย์ ประสบการณ์ในการทำงานด้านบริหารสินทรัพย์จึงจำเป็นเพราะ จะได้มีการวางแผนล่วงหน้าให้ตรงตามเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องทำการจัดหา ช่อมแซม วัสดุ ครุภัณฑ์ งานก่อสร้าง รวมถึงการจำหน่ายพัสดุ เพื่อให้มีความเป็นระบบระเบียบง่ายต่อการหาหรือนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีประสบการณ์ในการทำงานย่อมเข้าใจกระบวนการมากกว่า และถ้านำประสบการณ์ที่มีมาถ่ายทอดเป็นหนังสือหรือคู่มือในการบริหารสินทรัพย์ของสถานศึกษา จะส่งผลดีต่อครูที่มีประสบการณ์น้อย เพื่อให้ได้ศึกษาหลักการแนวคิด และประสบการณ์ในการทำงานก่อให้เกิดคุณภาพของการบริหารสินทรัพย์ สอดคล้องกับ Evan (1994) กล่าวถึง การเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า หมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้รับจากประสบการณ์การทำงานจากการปฏิบัติ และจากการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากหนังสือ จากการบรรยาย การทดลอง การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นไปตามงานวิจัยของ ดริณภพ เย็นวัฒนา (2562) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สภาพ และปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน จำแนกตาม สถานภาพ การดำรงตำแหน่ง พบว่า ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน สภาพ และปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สภาพ และปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีตำแหน่งวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม และด้านการคำนวณต้นทุน ด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของครูในตำแหน่งวิทยฐานะ ด้านการคำนวณต้นทุน พบว่าผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ต่ำกว่าผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ในด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่าผู้บริหารงานงบประมาณที่ไม่มีวิทยฐานะมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ต่ำกว่าผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยฐานะคือสิ่งที่บ่งบอก ระดับความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ซึ่งเกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง และพิสูจน์ผลลัพธ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ที่มีความรู้ที่ต่างกัน ในการทำงานอาจทำให้คุณภาพของงานต่างกันได้ สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณผู้บริหารต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ชำนาญการพิเศษขึ้นไป ในการดูแลงานด้านนี้เนื่องจากเป็นระบบที่ค่อนข้างมีกระบวนการหลายขั้นตอน ซึ่งผู้ที่มีความรู้ที่สูงมีความชำนาญในการบริหารจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ โดยผู้ที่มีความรู้ที่รองลงมาคือชำนาญการและยังไม่มีวิทยฐานะ ยังขาดความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการในด้านงบประมาณ ซึ่งมีหลาย ๆ ปัจจัยที่ทำให้ต้องให้ผู้บริหารงานงบประมาณที่มีวิทยฐานะชำนาญการ และยังไม่มีความรู้ มารับหน้าที่ในการบริหารด้านงบประมาณ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องให้ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงบประมาณเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา และจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ สอดคล้องกับ Parry (1997) สรุปค่านิยมของสมรรถนะ ไว้ว่า กลุ่มของความรู้ทักษะ และคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรม และการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดริณภพ เย็นวัฒนา (2562) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน จำแนกตาม สถานภาพ การดำรงตำแหน่ง พบว่า ทั้งโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รักษาภิบาล สุริหาร (2563) ศึกษาเรื่อง สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า

ความเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานงบประมาณหรือหัวหน้า กลุ่มบริหารงานงบประมาณ และครูผู้สอน ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนกลยุทธ์หรือแผนงานโดยการศึกษาข้อดีข้อเสีย ทำความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับ SWOT จากปีที่ผ่านมาเพื่อมาใช้ในการพัฒนาแผนงานงบประมาณให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเข้าใจในการนำต้นทุนมาวิเคราะห์ออกเป็นทางตรง และทางอ้อม มีการประมาณการรายรับ รายจ่ายเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

1.3 ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ มีเชื้อสัตย์ เป็นผู้รับผิดชอบงาน ให้สถานศึกษาโดยเฉพาะฝ่ายงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างที่มีการจัดซื้อจัดจ้างที่ถูกต้อง ตรงตามระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งเมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่งผู้ที่ขึ้นมารับตำแหน่งจะได้ทำการศึกษาเพื่อดำเนินงานอย่างถูกต้อง

1.4 ด้านการเงินและการควบคุมงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแยกหน้าที่ด้านการบัญชี การคลัง การตรวจสอบอย่างเหมาะสมเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ จัดทำเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายให้เป็นปัจจุบันเพื่อง่ายต่อการติดตามและตรวจสอบ มีการนำเงินส่งคลังตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้

1.5 ด้านการบริหารสินทรัพย์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดหาทรัพย์สิน และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสินทรัพย์เนื่องจากข้อมูลค่อนข้างมากและหลากหลาย ถ้ามีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการค้นหา จัดทำทะเบียนการใช้ สินทรัพย์อย่างครบถ้วน เป็นปัจจุบันอาจทำให้ลดกระบวนการที่ค่อนข้างยุ่งยากลงได้

1.6 ด้านรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้มีการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินให้มีความสัมพันธ์กับข้อมูลผลผลิต มีการรายงานทางการเงินที่ชัดเจน ตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอ และเป็นปัจจุบัน จัดหาผู้เชี่ยวชาญในการสร้างระบบบัญชีที่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้

1.7 ด้านการตรวจสอบภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเป็นอิสระในการดำเนินงาน มีการจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ คณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศในการดำเนินงาน โดยมีมาตรการการตรวจสอบภายในที่ถูกต้องมีความชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามความเหมาะสม โดยยึดหลักความถูกต้อง และโปร่งใส

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาการใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาความเสี่ยงในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. (2560). **หลักเกณฑ์การคำนวณต้นทุนผลผลิตสำหรับส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก https://www.dol.go.th/plan/DocLib2/PDF_%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%881.compressed.pdf.

กรมบัญชีกลางด้านการตรวจสอบภายใน (2551). **ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ พ.ศ. 2551**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <http://www.audit.moi.go.th/books2551-09-23.pdf>.

- กองบัญชาการกองทัพไทย. (2563). คู่มือการตรวจสอบการควบคุมงบประมาณ กองตรวจสอบภายในที่ 2: สำนักงานตรวจสอบภายในทหาร. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <https://ssd.rtarf.mi.th/ssd/index.php/2020-03-17-01-56-57/2563>.
- ชนิษฐา ยศเมฆ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารและการจัดการการศึกษา แขนงวิชาการศึกษาดูดชีวิตเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ มาแต้ม. (2561). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตสุภา ลิขิตรุ่งโรจน์. (2563). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรณัญญา จันทร์ชื่น. (2563). การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยรัตน์ เงินเนื้อดี. (2560). สภาพ และปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ซูบรี ม่วงกุ่ม. (2558). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐพร นาคสุวรรณ. (2564). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดรณภพ เย็นวัฒนา. (2562). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิกร ชุ่มพุ่ม. (2561). การศึกษาความเสี่ยงและแนวทางการจัดการความเสี่ยงด้านงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นุชา มาตหนองแขง. (2562). สภาพการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <https://www.prkanedu.go.th/wpcontent/uploads/2018/06/%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%AA%E0%B8%94%E0%B8%B860.pdf>.
- รักษณาลี สุริหาร. (2563). สภาพและประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริพร สิทธิวงศ์. (2560). การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สำนักงานงบประมาณ. (2555). **การปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานงบประมาณ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1. (2564). **รายงานข้อมูลสารสนเทศ**. กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบาย และแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2. (2564). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2564**. กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. (2564). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2564**. กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20170313-Education-Development-Plan-12.pdf>.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Augustus, B. Turnbull. (1970). **Government Budgeting and PPBS: A Program Introduction**. Massachusetts: Addison- Wesley.
- Dinham, S. (2005). Principal Leadership for Outstanding Educational Outcomes. **Journal of Educational Administration**, 43(4): 338-356.
- Evan. (1994). **Experiential learning for all**. New York: Cassel.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3): 607-610.
- Parry, Scott B. (1997). **Evaluating the Impact of Training**. Alexandria, Virginia: American Society for Training and Development.
- Luther Gulick. (1973). **Papers on the Science of Administration**. New York: Institute of Public Administration.
- Sherwood, Frank P. (1954). **The Management Approach to Budgeting**. Brussels: International of Administrative Science.
- Tolley, S., & Guthrie, J. (2007). Budgeting in New Zealand Secondary Schools in a Changing Devolved Financial Management Environment. **Journal of Accounting and Organizational Change**, 3(1): 4-28.